

Ocena funkcjonowania starachowickiej oświaty to jeden z punktów ostatniej sesji Rady Miejskiej w Starachowicach. Radni oraz mieszkańcy podsumowali ubiegły rok szkolny w starachowickich szkołach podstawowych. Prezentujemy dla Państwa najważniejsze dane statystyczne z tego okresu, przygotowane przez pracowników Referatu Edukacji, Kultury i Sportu.

- Aktualny stan starachowickiej oświaty to efekt długoletniej słusznej polityki władz miasta różnych kadencji. Generalnie dostrzegamy, że ten stan jest zadowalający aczkolwiek wciąż stoimy przed wieloma ważnymi wyzwaniami, które w znaczący sposób mogą rozwijać naszą oświatę. Chciałbym jednak w tym miejscu podziękować Państwu dyrektorom i wszystkim nauczycielom za ciepłe przyjęcie mnie jako osoby odpowiedzialnej za starachowicką oświatę. Po moim nadzorem jest ona od lutego 2022 roku i choć spełniam się w tej roli dopiero od 9 miesięcy to cieszę się niezmiernie, że jestem przez Państwa wdrażany w swoje problemy i na każdym kroku sygnalizujecie mi wszelkie ewentualne bolączki, które wspólnie udaje nam się rozwiązywać – powiedział Zastępca Prezydenta Miasta Marcin Gołębiowski podczas ostatniej sesji Rady Miejskiej, gdzie oceniono stan funkcjonowania starachowickiej oświaty.

Podczas październikowej sesji odbyła się dyskusja na temat stanu lokalnej oświaty.

Przyczynkiem do debaty była informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2021/2022 przygotowana przez pracowników Referatu Edukacji, Kultury i Sportu.

Prezentujemy Państwu najważniejsze elementy tego sprawozdania.

Funkcjonowanie szkół po pandemii

- W trakcie trwania pandemii nauczyciele musieli zmierzyć się z nową formą pracy jaką jest nauczanie zdalne. Zaistniała konieczność realizowania nauki na odległość z wykorzystaniem dostępnych platform edukacyjnych. Uczniowie w początkowej fazie nauki zdalnej potraktowali tę formę jako coś nowego, szansę na więcej swobody i wolność od obowiązków. Bardzo szybko okazało się, że lekcje są realizowane i kieruje się pod ich adresem pewne wymagania. Część uczniów całkiem nieźle poradziła sobie ze wszystkimi zagadnieniami ale korzystali z zasobów internetu, rezygnując z pracy twórczej i wysiłku intelektualnego. Bardzo spadła motywacja do nauki. Dla niektórych ważniejsza stała się ocena a nie wiedza – ściąganie, kopiowanie „gotowców”, na zadawane pytania przez nauczyciela zamiast odpowiedzi występowały „nagłe problemy techniczne z internetem”, mikrofonem czy kamerką. Oporni na naukę zdalną uczniowie, zostali objęci opieką przez pedagogów, psychologów, terapeutów, wychowawców. Zostały także zorganizowane stacjonarne zajęcia rewalidacyjne i specjalistyczne dla uczniów z orzeczeniami z PPP. Powrót do szkół pokazał, że zespoły klasowe uległy dezintegracji, uczniowie przestali ze sobą rozmawiać, pojawiły się problemy z dyscypliną na lekcjach – czytamy w informacji przygotowanej przez pracowników referatu.

Twórcy sprawozdania wskazują również pozytywne skutki nauki zdalnej. Taka forma nauki: -dała możliwość realizacji programów nauczania bez konieczności powtarzania roku szkolnego oraz zapobiegła narażeniu życia i zdrowia uczniów i nauczycieli w czasie wzmożonych zachorowań na COVID – 19,

- nauczyciele stanęli na wysokości zadania, w krótkim czasie poznali i opanowali wiele nowych aplikacji i platform edukacyjnych, wzbogacili swój warsztat pracy, który można też wykorzystać w czasie nauki stacjonarnej,

- nauczanie zdalne pozytywnie wpłynęło na organizację pracy szkół. Rady Pedagogiczne, spotkania zespołów przedmiotowych i wychowawczych mogą odbywać się online.

Sieć szkół i przedszkoli

Gmina Starachowice była w roku szkolnym 2021/2022 organem prowadzącym dla 8 przedszkoli (w tym 1 z oddziałami integracyjnymi i specjalnymi) oraz 8 szkół podstawowych (w tym 3 z oddziałami integracyjnymi). Łączna liczba uczniów w

Ochrona środowiska

Published: Friday, 04 November 2022 11:09

Hits: 46238

ośmiu szkołach podstawowych wynosiła 2904 uczniów. W poprzednim roku szkolnym funkcjonowała 148 oddziałów, a średnia liczba uczniów w klasie wynosiła 19,62 uczniów.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba uczniów w szkołach podstawowych zmniejszyła się o 33.

W roku szkolnym 2021/2022 do szkół podstawowych uczęszczało 149 uczniów niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie – posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Dodatkowo Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała 28 decyzji o nauczaniu indywidualnym, co skutkowało 240 godzinami nauczania indywidualnego tygodniowo.

Gmina Starachowice dotuje również działalność dwóch niepublicznych szkół podstawowych. Łącznie uczęszczało do nich 185 uczniów (stan na 30.09.2021 r.) w tym:

- do Społecznej Szkoły Podstawowej STO – 146 uczniów
- do Niepublicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Starachowicach – 39 uczniów (klasa I - III)

Wybuch wojny na Ukrainie spowodował napływ dzieci do starachowickich szkół i przedszkoli. W miesiącach luty – kwiecień naukę w szkołach podstawowych podjęło 84 uczniów z Ukrainy, opieką przedszkolną objętych zostało 25 dzieci. Na koniec czerwca uczyło się 107 uczniów. Natomiast w przedszkolach liczba dzieci zmniejszyła się do 16.

Edukacja przedszkolna

W szkołach podstawowych funkcjonowało 8 oddziałów przedszkolnych tzw. klas „0” do których uczęszczało 160 uczniów. W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/2021 do „zerówek” uczęszczało 19 uczniów mniej, a liczba oddziałów była taka sama.

Dodatkowo do 8 przedszkoli miejskich uczęszczało 822 dzieci. Poza oddziałami ogólnodostępnymi w Przedszkolu Miejskim nr 11 funkcjonowały 4 oddziały integracyjne i 1 oddział specjalny. Liczba dzieci w przedszkolach zmniejszyła się o 32 w stosunku do ubiegłego roku szkolnego. Było to m.in. wynikiem zmniejszenia o jeden liczby oddziałów w Przedszkolu Miejskim nr 7 i 10.

Liczba dzieci 3- i 6-letnich objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach miejskich była o 49 mniejsza. Wychowaniem przedszkolnym w Starachowicach, w roku szkolnym 2021/2022 było objętych około 73 % 4-latków i około 79% 6-latków.

W roku szkolnym 2021/2022 w mieście działało 6 niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego (5 przedszkoli i 1 punkt przedszkolny). Łącznie uczęszczało do nich 276 dzieci (stan na 30.09.2021 r.). Ponadto do niepublicznego oddziału przedszkolnego przy Społecznej Szkole Podstawowej Społecznego Towarzystwa Oświatowego uczęszczało 16 dzieci.

Kadra nauczycielska, pracownicy administracji i obsługi

W oparciu o dane Systemu Informacji Oświatowej, według stanu na 30.09.2021 r. w gminnych szkołach podstawowych i przedszkolach, w przeliczeniu na pełne etaty, było zatrudnionych 427 nauczycieli, w tym w szkołach 347, a w przedszkolach 79. Większość nauczycieli - ok. 80% posiada najwyższy stopień awansu zawodowego - nauczyciela dyplomowanego.

Za 2021 r. wypłacono dodatki uzupełniające, zgodnie z art. 30a ustawy Karta Nauczyciela dla nauczycieli dyplomowanych i mianowanych. Łączna kwota wypłaconych dodatków wyniosła 45 700 zł i dotyczyła nauczycieli mianowanych.

W roku szkolnym 2021/2022 w trybie art. 20 ustawy Karta Nauczyciela z dniem 31 sierpnia 2022 r. rozwiązano umowę o pracę z 9 nauczycielami szkół podstawowych, przy czym jeden z nich złożył wniosek o przeniesienie w stan nieczynny. Wszyscy

posiadali uprawnienia emerytalne lub uprawnienia do uzyskania świadczenia kompensacyjnego (jedna osoba). Ponadto na własną prośbę rozwiązano umowę o pracę z 5 nauczycielami, którzy nabyli uprawnienia emerytalne. Ogółem z tytułu odpraw wypłacono kwotę 434 tysięcy złotych.

W przedszkolach miejskich w trybie art. 20 ustawy Karta Nauczyciela rozwiązano stosunek pracy z jednym nauczycielem, który posiadał uprawnienia emerytalne. Na własny wniosek rozwiązano stosunek pracy z 3 nauczycielami. Łącznie nauczycielom przedszkoli wypłacono odprawy w wysokości 99 tys. złotych.

Centrum Usług Wspólnych na 31.08.2022 r. zatrudniało 23 pracowników tj. o 3 etaty więcej niż na koniec ubiegłego roku szkolnego. Wzrost zatrudnienia był spowodowany przejściem nowych zadań – obsługi informatycznej Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych Gminy. Do CUW w związku z powyższym przeniesiono 6 pracowników Urzędu Miejskiego.

Finansowanie oświaty

Oświata jest finansowana z subwencji oświatowej, dotacji celowych oraz z pozostałych dochodów budżetu gminy.

Wydatki na funkcjonowanie oświaty oraz źródła ich finansowania przedstawia Tabela, w której ujęto dane za rok budżetowy 2021, co jest bardziej czytelne niż przedstawienie wydatków w układzie roku szkolnego.

Bieżące wydatki oświatowe i źródła ich finansowania w 2022 r.

Wyszczególnienie	Kwota w tysiącach zł	Procent całości
Wydatki razem	56 860	100,00
w tym:		
- szkoły podstawowe	39 621	69,70
- przedszkola miejskie	10 839	19,10
- dotacje dla szkół i przedszkoli niepublicznych	6 163	10,80
- pomoc materialna dla uczniów (stypendia i zasiłki, wyprawka szkolna)	184	0,30
- dowóz uczniów niepełnosprawnych	53	0,10
Źródła finansowania – razem	56 860	100,00
w tym:		
- subwencja oświatowa	31 892	56,10
- dotacja przedszkolna	1 379	2,42
- inne dotacje celowe i fundusze	1 049	1,84
- pozostałe dochody budżetu gminy	22 540	39,64

Gmina dotuje w ramach otrzymanej subwencji oświatowej szkoły niepubliczne. W 2021 r. dotację otrzymywała Społeczna Szkoła Podstawowa STO, Niepubliczna Szkoła Podstawowa. W 2021 r. otrzymały one 1 523 554 zł (bez dotacji celowej na sfinansowanie zajęć wspomagających uczniów i dotacji podręcznikowej) tj. o 250 000 zł więcej niż w 2020 r.

W 2021 r. wpłaty rodziców w porównaniu do ubiegłego roku były wyższe o 67 844 zł. Wzrost ten wynikał z przywrócenia stacjonarnego trybu zajęć w przedszkolach po pandemii COVID oraz dłuższego czasu pobytu dzieci w placówkach wskazywanego w deklaracjach przez rodziców.

Na dotację dla niepublicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego i niepublicznych oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych wydano kwotę 4 565 770 zł tj. o 1 024 839 zł więcej niż w 2020 r. Jest to kolejny rok znacznego wzrostu dotacji dla niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego.

Z tytułu uczęszczania do przedszkoli miejskich dzieci zamieszkałych w innych gminach oraz z tytułu uczęszczania dzieci z innych gmin do placówek niepublicznych na terenie Starachowic, gmina otrzymała zwrot poniesionych kosztów oraz udzielonych dotacji w kwocie 533 171 zł, tj. o 99 674 zł więcej niż w

ubiegłym roku.

W 2021 r. Gmina Starachowice otrzymała na każde dziecko w wieku od 3 do 5 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach miejskich, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i dotowanych placówkach niepublicznych 1 471 zł dotacji, co łącznie dało kwotę 1 379 798 zł.

Z tytułu uczęszczania dzieci zamieszkałych w Starachowicach do publicznych i niepublicznych placówek przedszkolnych w innych gminach przekazano tym gminom kwotę 50,3 tys.zł, tj. o 20,5 tys.zł. więcej niż w 2020 r.

Inwestycje i remonty

W ubiegłym roku szkolnym w starachowickich placówkach oświatowych przeprowadzano głównie bieżące remonty z własnych środków placówek. Z większych zamierzeń budowlanych zakończono inwestycję polegającą na rozbudowie budynku Szkoły Podstawowej nr 1. W jej wyniku powstała nowa szatnia i dodatkowe pomieszczenie dydaktyczne oraz zaplecze sanitarne sali gimnastycznej. W Szkole Podstawowej nr 12 przeprowadzono remont sali gimnastycznej za kwotę 127 tys zł.

W Przedszkolu Miejskim nr 14 wyremontowano dwie łazienki dla dzieci przy udziale firmy Cerrad Sp. Z o.o. która przekazała płytki. Koszt prac budowlanych wyniósł 117 tys. zł.

W Przedszkolu Miejskim nr 11 z oddziałami integracyjnymi zakupiono i zamontowano nowe urządzenia placu zabaw – koszt 95 tys zł.

W ramach realizacji Budżetu Obywatelskiego w Przedszkolu Miejskim nr 7 wykonano generalny remont kuchni wraz zakupem niezbędnego wyposażenia za kwotę 85 tys zł.

Pozostałe remonty w placówkach oświatowych:

Szkoła Podstawowa nr 2 – remont i wyposażenie sali dla oddziału specjalnego, remont parkingu.

Szkoła Podstawowa nr 6 – malowanie świetlicy, dwóch sal lekcyjnych i korytarzy.

Szkoła Podstawowa nr 9 – wymiana podłóg w trzech salach, wymiana drzwi.

Szkoła Podstawowa nr 10 – naprawa dachu i kompleksowy remont sali lekcyjnej i gabinetu psychologa.

Szkoła Podstawowa nr 11 – odświeżenie czterech sal lekcyjnych, przebieralni dla uczniów oraz kuchni,

Szkoła Podstawowa nr 13 – remont szatni szkolnej wraz z wydzieleniem dodatkowego pomieszczenia dla świetlicy szkolnej.

Dodatkowo starachowickie placówki oświatowe corocznie korzystają z przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych (30% środków inicjatywy

pokrywanych jest przez partnera społecznego – wnioskodawcę).

Laboratoria Przyszłości

Starachowickie szkoły otrzymały w ramach programu „Laboratoria Przyszłości” finansowanego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 kwotę 884 700,00 zł, które zobowiązane były wydatkować ostatecznie do 31 sierpnia 2022 r.

Z powyższych środków zakupione zostały drukarki 3D wraz z wyposażeniem, laptopy multimedialne, aparaty fotograficzne, kamery cyfrowe, osprzęt oświetleniowy do pracowni fotograficznych, zestawy LEGO do robotyki i nauki programowania, sprzęt nagłośnieniowy, stację pogody, wyposażenie studia

telewizyjnego, elektronarzędzia i maszyny do szycia do pracowni technicznych.

Wdrożenie projektu E-usługi w starachowickich placówkach oświatowych

W latach 2022 – 2023 w starachowickich szkołach podstawowych wprowadzone zostaną następujące moduły oprogramowania:

- dziennik elektroniczny
- e-biblioteka szkolna
- elektroniczny obieg dokumentów, zintegrowany w ramach całej Gminy Starachowice,
- system elektronicznego rozliczania opłat za obiady wraz z czytnikami kart dla uczniów, programem do zarządzania stołówką szkolną i magazynem artykułów żywnościowych,
- system do zarządzania majątkiem szkoły i przeprowadzania inwentaryzacji.

W przedszkolach miejskich wdrożony zostanie moduł elektronicznego rozliczania

opłat za pobyt i wyżywienie dzieci wraz z czytnikami kart, programem do zarządzania kuchnią i magazynem artykułów żywnościowych oraz modułem komunikacji z rodzicami.

W ramach portalu miejskiego eBom udostępnione zostaną rodzicom możliwości elektronicznej rekrutacji dzieci do szkół i przedszkoli, dokonywania opłat on-line za wszystkie należności na rzecz Gminy związane z edukacją, oraz kontakt z placówką za pomocą dziennika elektronicznego czy modułu Przedszkole.

Ponadto we wszystkich placówkach oświatowych zostanie położona nowa sieć wewnętrzna LAN, co poprawi możliwości wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauczaniu oraz usunie dotychczasowe problemy techniczne z dostępem do sieci na terenie szkół i przedszkoli.

Projekty edukacyjne, konkursy, innowacje pedagogiczne

W ramach Projektu Erasmus+: „Siła w różnorodności” realizowanego z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji Szkoła Podstawowa nr 13 otrzymała środki w kwocie 112 888 zł. Celem projektu jest wykształcenie postaw tolerancyjnych, otwartych na różnorodność kulturową, religijną, zainteresowaniem stylami życia z uwzględnieniem osób o specjalnych potrzebach. Projekt jest realizowany od 1.09.2020 r. do 31.08.2022 r. Partnerami projektu są szkoły z Turcji, Włoch, Hiszpanii, Rumunii i Portugalii W związku z trwającą pandemią do końca roku szkolnego 2020/2021 nie poniesiono żadnych wydatków.

Szkoła Podstawowa nr 11 była koordynatorem projektu „Pokoje szkoły z klasami wolnymi od gniewu”, realizowanego w ramach programu Erasmus+. Program pomógł uczniom kontrolować ich emocje w życiu szkolnym i pozaszkolnym. Budżet projektu wyniósł 107936 zł, a jego realizacja została zakończona w 2022 r. Partnerami naszej szkoły były szkoły z Turcji, Łotwy, Włoch, Rumunii i Portugalii.

Szkoły biorą udział w różnych projektach w ramach programu eTwinning wykorzystując Internet do współpracy i wymienianiu się informacjami i materiałami do nauki. Pozwala to uczniom doskonalić znajomość języka obcego poprzez bezpośrednią komunikację z rówieśnikami z innych krajów.

Organ prowadzący wspólnie z dyrekcją Szkoły Podstawowej nr 11 podjął działania mające na celu uruchomienie oddziału dwujęzycznego, o którym mowa w art. 4 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe. Opracowano stosowne dokumenty i przeprowadzono procedurę rekrutacji, która odbyła się zgodnie z kryteriami określonymi w ustawie. Konsekwencją powyższych działań było uruchomienie od września 2021 r. oddziału dwujęzycznego na poziomie VII klasy, w którym nauczanie prowadzone jest w dwóch językach: polskim i angielskim na zajęciach z informatyki, biologii oraz z historii w części odnoszącej się do historii powszechnej.

- Dobrze układa się współpraca szkoły z Uniwersytetem Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie. Uczniowie zapraszani są na warsztaty językowe natomiast studenci mogą odbywać praktyki w szkole. W nauczaniu dwujęzycznym duży nacisk kładzie się na opanowanie języka angielskiego na poziomie pozwalającym uczniom porozumiewać się w języku obcym nie tylko w życiu codziennym, ale przede wszystkim w celach edukacyjnych a w przyszłości także w celach zawodowych. W związku z tym lekcje odbywają się w klasopracowniach przedmiotowych wyposażonych w nowoczesne pomoce dydaktyczne. Wspólnie z firmą Cerrad zostało stworzone laboratorium językowe i planowane są kolejne – czytamy w informacji.

Od wielu lat szkolne chóry biorą udział w projekcie Akademia Chóralna – Śpiewająca Polska realizowanym ze środków Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. W roku szkolnym 2021/2022 w projekcie brały udział chóry ze Szkoły Podstawowej nr 11 i Przedszkola Miejskiego nr 13.

Nasi uczniowie z sukcesami brali udział w różnorodnych konkursach. Uczeń Szkoły Podstawowej nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi Andrzej Płusa wygrał IX edycję Ogólnopolskiego Konkursu Prozatorskiego im. Fiodora Dostojewskiego dla Młodzieży. Jego praca pt. „Talerz pustych serc” nadała tytuł opublikowanemu zbiorowi wyróżnionych w konkursie prac.

W mających dużą rangę konkursach przedmiotowych organizowanych przez Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty tytuły laureatów uzyskało 3 uczniów:

Julia Łaszewicz (SP nr 13) – j. polski, geografia

Jakub Sasin (SP nr 12) – informatyka

Urszula Serwicka (SSP STO) – biologia i fizyka

Przedsięwzięcie „Poznaj Polskę” realizowane w 2021 roku w ramach rządowego wsparcia organów prowadzących szkoły, realizowanych w celu uatrakcyjnienia procesu edukacyjnego dzieci i młodzieży wszystkich klas, objęło 3 szkoły: Szkoła Podstawowa nr 1, Szkoła Podstawowa nr 2 i Szkoła Podstawowa nr 9.

Kwota dofinansowania z budżetu państwa na ten cel wynosiła 32 632 zł, a całkowity koszt wycieczek edukacyjnych wyniósł 40 791 zł.

Programy prozdrowotne i profilaktyczne

Gmina prowadzi działania promujące zdrowy styl życia. Na tego rodzaju zajęcia oraz szkolenie sportowe dzieci i młodzieży przeznaczono w 2021 r. kwotę 540 tys.zł.

Gmina także wspiera programy profilaktyczne ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii udzielając dotacji organizacjom pozarządowym. W 2021 r. przeznaczono na ten cel kwotę 46 tys.zł. Środki te zostały wykorzystane m.in. na realizację programu wychowawczo-profilaktycznego „Spójrz Inaczej”. Jednak ze względu na ograniczenia w funkcjonowaniu szkół część tych środków tj. 10 109,58 zł nie zostało wykorzystanych.

Kilka starachowickich szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa nr 9, Szkoła Podstawowa nr 10, Szkoła Podstawowa nr 11 i Szkoła Podstawowa nr 12) kontynuuje udział w ministerialnym programie „Szkolny Klub Sportowy”. Celem programu jest organizacja i prowadzenie systematycznych pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.

Studenckie Koło Naukowe ONKOMA przy Klinice Gastroenterologii Onkologicznej w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie – w 2021 r. ponownie zaprosiło Gminę Starachowice do włączenia się w realizację ogólnopolskiego programu profilaktyki czerniaka w edycji 2021/2022. Grupę docelową programu stanowią uczniowie szkół podstawowych (klasy siódme i ósme) oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych (wszystkie roczniki klas). Do tej edycji programu przystąpiło 7 starachowickich szkół podstawowych: SP Nr 2, 6, 9, 10, 11, 12 i 13. Programem zostało objętych 957 uczniów.

Plany na ten rok szkolny

W roku szkolnym 2022/2023 planujemy realizować następujące działania w zakresie edukacji:

- realizację projektów sprzyjających rozwijanie dwujęzyczności w tym w przedszkolach miejskich;
- działania poprawiające warunki realizacji zajęć wychowania fizycznego oraz przyczyniające się do wzrostu aktywności fizycznej uczniów – budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 6,
- kontynuowanie działań mających na celu poprawę stanu pomieszczeń sanitarnych w szkołach podstawowych i przedszkolach
- Szkoła Podstawowa nr 11 jako eko – szkoła,
- tworzenie eko – ogródków,
- budowa wiat rowerowych.